

УДК 343.13
DOI <https://doi.org/10.32837/npuola.v28i0.696>

С. О. Ковальчук

МЕХАНІЗМ ЗАСТОСУВАННЯ ТИМЧАСОВОГО ВІДСТОРОНЕННЯ СУДДІ ВІД ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИТЯГНЕННЯМ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Норми Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) закріплюють вичерпний перелік заходів забезпечення кримінального провадження. Одним з них є тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності (ст. 155-1), що полягає в його усуненні від розгляду та вирішення судових справ на строк, з підстав і в порядку, передбачених законом. У зв'язку з необхідністю забезпечення гарантій незалежності суддів, норми КПК України, законів і підзаконних нормативно-правових актів передбачають особливий механізм застосування зазначеного заходу забезпечення кримінального провадження, порівняно із загальним порядком відсторонення від посади, визначеним ст. 154 КПК України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці застосування заходів забезпечення кримінального провадження присвячені наукові праці І.В. Гловюк, О.М. Гуміна, О.П. Кучинської, В.О. Попелюшка, С.В. Прилуцького, Л.Д. Удалової, В.І. Фаринника, О.Г. Шило та інших вчених, які ґрунтовно розкривають їх поняття, сутність і види, характеризують підстави і порядок застосування цих заходів під час досудового розслідування та судового розгляду, у тому числі й з урахуванням практики Європейського суду з прав людини і національних судів. Водночас тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя як захід забезпечення кримінального провадження не було предметом комплексного наукового дослідження, у зв'язку з чим механізм його застосування нині залишається недостатньо дослідженим.

Метою статті є розкриття на основі норм КПК України, інших законів і підзаконних нормативно-правових актів механізму застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

Виклад основного матеріалу. Притягнення до кримінальної відповідальності є стадією кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального

правопорушення (п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК України), у зв'язку з чим тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя підлягає застосуванню до судді, який є підозрюваним, обвинувачуваним (підсудним) у кримінальному провадженні (ч. 3 ст. 155-1 КПК України) [1]. Вказаний захід може застосовуватися до судді в будь-якій стадії кримінального провадження (ч. 2 ст. 155-1 КПК України) [1], у тому числі й під час досудового розслідування після повідомлення судді про підозру в порядку, встановленому ст. 481 КПК України. Суб'єктом ухвалення рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, з урахуванням ч. 1 ст. 155-1 КПК України, є Вища рада правосуддя [1].

Підставою ухвалення Вищою радою правосуддя рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя є вмотивоване клопотання Генерального прокурора або його заступника (ч. 1 ст. 155-1 КПК України і ч. 5 ст. 49 «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р.) [1; 2]. На цю підставу міститься вказівка і в ч. 1 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 р., яка додатково закріплює особливості ініціювання розгляду питання про тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності судді Вищого антикорупційного суду: з вмотивованим клопотанням про застосування стосовно нього зазначеного заходу забезпечення кримінального провадження може звернутися Генеральний прокурор або виконувач обов'язків Генерального прокурора [3].

Загальні вимоги до клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя закріплюються в ч. ч. 1 і 3 ст. 155-1 КПК України, з урахуванням яких воно: 1) повинно відповідати вимогам до змісту клопотання про відсторонення від посади, визначеним ч. 2 ст. 155 КПК України; 2) має бути вмотивованим, тобто містити належні та достатні мотиви і підстави для ухвалення Вищою радою правосуддя рішення про застосування вказаного заходу забезпечення кримінального провадження; 3) повинно містити додатки, передбачені ч. 2 ст. 155 КПК України: а) копії матеріалів, якими Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора) або його заступник обґрунтовує доводи клопотання; б) документи, які підтверджують надання судді копій клопотання та матеріалів, що обґрунтовують клопотання [1].

З урахуванням ч. 4 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», копії клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності підлягають наданню: 1) судді (за винятком судді Вищого антикорупційного суду) – Генеральним прокурором або його заступником, а за його дорученням – іншим прокурором; 2) судді Вищого антикорупційного суду – Генеральним прокурором або виконувачем обов'язків Генерального прокурора [3].

Недотримання визначених ч. ч. 1 і 3 ст. 155-1 КПК України вимог до змісту клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя є підставою для його повернення Вищою радою правосуддя Генеральному прокурору або його заступнику (ч. 3 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя») [3]. Те саме стосується й випадків

подання клопотання про тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя судді Вишого антикорупційного суду без дотримання вимог ч. ч. 1 і 3 ст. 155-1 КПК України. Про повернення Генеральному прокурору (виконувачу обов'язків Генерального прокурора) або його заступнику зазначеного клопотання Вища рада правосуддя постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню. Повернення клопотання не перешкоджає повторному зверненню з ним до Вищої ради правосуддя в загальному порядку після усунення недоліків (п. 19.5 Регламенту Вищої ради правосуддя, затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя від 24.01.2017 р. № 52/0/15-17) [4].

Відповідно до ч. 5 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності розглядається невідкладно, але не пізніше семи днів з дня надходження клопотання [3].

З огляду на норми ч. ч. 1, 6 і 7 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», про дату, час і місце розгляду клопотання повідомляються суддя, стосовно якого подано клопотання, Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора) або його заступник, і суд, в якому суддя обіймає посаду. Крім того, повідомлення про дату, час і місце розгляду клопотання невідкладно розміщується на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя. Водночас, неявка на засідання Вищої ради правосуддя судді, Генерального прокурора (виконувача обов'язків Генерального прокурора) або його заступник чи уповноваженого одним із них прокурора, які були належним чином повідомлені про дату, час і місце засідання, не перешкоджає розгляду клопотання. При цьому, згідно з ч. 6 ст. 34 зазначеного Закону, особа вважається належним чином повідомленою, якщо повідомлення направлено на адресу її місця проживання чи перебування або на адресу суду чи прокуратури, де така особа обіймає посаду, а за неможливості такого направлення – розміщене на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя [3].

З урахуванням ч. ч. 1, 8 і 9 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» та п. п. 19.11 і 19.12 Регламенту Вищої ради правосуддя, процедура розгляду клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя включає в себе: 1) здійснення членом Вищої ради правосуддя, який призначений доповідачем, короткого викладу наведеного в клопотанні обґрунтування необхідності такого тимчасового відсторонення; 2) надання пояснень Генеральним прокурором (виконувачем обов'язків Генерального прокурора) або його заступником чи уповноваженим ним прокурором (за винятком випадків, коли вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце засідання, але не з'явилися в засідання); 3) надання пояснень суддею, щодо якого внесене клопотання, та/або його представником (за винятком випадків, коли вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце засідання, але не з'явилися в засідання, а також випадків, якщо суддя відмовився від надання пояснень); 4) оголошення письмових пояснень судді в разі його відсутності на засіданні Вищої ради правосуддя (за умови їх надання); 5) заслуховування будь-яких осіб і дослідження будь-яких матеріалів, що мають значення для вирішення питання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя [3; 4].

До прийняття Вищою радою правосуддя рішення по суті клопотання Генеральний прокурор або його заступник, керуючись п. 19.16 Регламенту Вищої ради правосуддя, вправі: 1) відкликати подане клопотання, що призводить до постановлення нею ухвали про повернення цього клопотання без розгляду, яка оскарженню не підлягає; 2) доповнити чи змінити клопотання шляхом: а) уточнення допущених описок та помилок (у цих випадках такі доповнення або зміни долучаються до первинного клопотання, яке розглядається з їх урахуванням); б) внесення інших доповнень чи змін (у цьому разі вважається, що внесено нове клопотання, раніше внесені клопотання залишаються без розгляду, а процедура розгляду клопотання починається спочатку) [4]. Зазначені повноваження надаються й виконувачу обов'язків Генерального прокурора в разі подання ним клопотання про тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності судді Вищого антикорупційного суду.

За результатами розгляду клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності Вища рада правосуддя ухвалює рішення, яким: 1) задовольняє подане клопотання та застосовує вказаний захід забезпечення кримінального провадження; 2) відмовляє в задоволенні клопотання.

З огляду на норми ч. ч. 1 і 3 ст. 34 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», вказані рішення Вищої ради правосуддя ухвалюються на її засіданні більшістю членів Вищої ради правосуддя, які беруть у ньому участь. Безпосередньо після ухвалення відповідного рішення, в порядку ч. 6 ст. 34 зазначеного Закону, оголошується публічно його резолютивна частина, а повний текст рішення оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя не пізніше, ніж на сьомий день із дня його ухвалення. Повідомлення про рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя надсилається до суду, в якому такий суддя обіймає посаду, в день розгляду Вищою радою правосуддя питання щодо судді, а також розміщується на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя та на офіційному веб-порталі «Судова влада України» (ч. 4 ст. 62 вказаного Закону) [3].

Копія рішення Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності або про відмову в його застосуванні, відповідно до ч. ч. 1 і 10 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», не пізніше семи днів направляється Генеральному прокурору (виконувачу обов'язків Генерального прокурора) або його заступнику, судді, стосовно якого ухвалено рішення, а також невідкладно направляється до суду, в якому такий суддя обіймає посаду (ч. 10 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя») [3]. Зокрема, повідомлення голови суду, в якому обіймає посаду відсторонений суддя, про прийняте рішення забезпечується Вищою радою правосуддя в день прийняття рішення та здійснюється шляхом використання офіційних засобів зв'язку: електронної пошти та/або факсу (телефаксу) відповідного суду, за допомогою Єдиної бази даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень та даних

офіційного веб-порталу «Судова влада» (п. 19.15 Регламенту Вищої ради правосуддя) [4].

Тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності є строковим заходом забезпечення кримінального провадження, у зв'язку з чим строк його застосування встановлюється Вищою радою правосуддя. Тривалість строку такого тимчасового відсторонення нормами ч. 11 ст. 63 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» диференціюється залежно від стадії кримінального провадження: 1) під час досудового розслідування він не може становити більше двох місяців [3] (що відповідає загальним вимогам до його тривалості, визначеним як ч. 1 ст. 63 цього Закону, так і ч. 5 ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», водночас, суперечить нормі ч. 6 ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», яка передбачає можливість продовження зазначеного строку не більше, ніж на дві місяці незалежно від стадії кримінального провадження) [2]; 2) у ході судового провадження цей строк встановлюється до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження [3]. Строк відсторонення судді від здійснення правосуддя обчислюється з дня ухвалення Вищою радою правосуддя рішення про його тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя.

З огляду на ч. ч. 1 і 6 ст. 64 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора) або його заступник вправі повторно звернутися з клопотанням про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя в межах одного кримінального провадження виключно в разі скасування судом попереднього рішення Вищої ради юстиції. В інших випадках їх повторне звернення з таким клопотанням не допускається [3]. У разі подання клопотання з порушенням вимог ч. ч. 1 і 6 ст. 64 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» таке клопотання повертається без розгляду в порядку, визначеному п. 18.5 Регламенту Вищої ради правосуддя (п. п. 19.17 і 19.27 цього Регламенту) [4].

До тлумачення поняття «повторне звернення» звертається Велика Палата Верховного Суду, яка в постанові від 18.10.2018 р. у справі № 9901/514/18 (провадження № 11-920зай18) вказує, що системне тлумачення ч. 6 ст. 64 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» дозволяє дійти висновку про наявність певної мети встановлення визначеною нормою закону заборони, яка полягає в унеможливленні багаторазового звернення із клопотанням про відсторонення судді від посади за наявності однакових підстав та фактичних обставин застосування даного заходу забезпечення в кримінальному провадженні. Такий підхід законодавця спрямований на виключення ситуацій зловживання правом звернення із зазначеним клопотанням правоохоронними органами та забезпечення гарантій суддівської незалежності та недоторканності. Логіко-граматичне тлумачення поняття «повторний» можна здійснювати за двома окремими ознаками, а саме: 1) якісна ознака, яка визначає, що звернення, що вже подавалось, подається знов. В цьому випадку очевидно, що звернення, яке подається повторно, повинно мати ті ж самі змістовні складові частини,

які містились і в первинному зверненні; 2) кількісна ознака, яка визначає, що повторне звернення подається другим після першого. За такою ознакою достатньо встановлення лише послідовності подання звернень. Однак ч. 6 ст. 64 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» не виключає можливості звернення із новим клопотанням про відсторонення судді від посади у разі наявності відповідних потреб кримінального провадження і з метою досягнення дієвості цього провадження, яке змістовно відрізняється від попереднього звернення. Цією нормою закону обмежено можливість кількісного звернення із клопотанням про відсторонення судді від посади за наявності одних і тих самих підстав. У зв'язку з цим, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що поняття «повторне звернення», яке застосовується в ч. 6 ст. 64 зазначеного Закону, використовується в розумінні подання звернення, що має ті ж самі змістовні складові. Тобто цією нормою забороняється повторне звернення із клопотанням про відсторонення судді від посади за наявності однакових підстав та фактичних обставин застосування даного заходу забезпечення в кримінальному провадженні [5].

З урахуванням ч. 1 ст. 35 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», рішення Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя може бути оскаржене до Верховного Суду протягом тридцяти днів з дня його ухвалення [3]. У судовій практиці звертається увага на те, що рішення Вищої ради правосуддя про відмову в задоволенні клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя оскарженню не підлягає. Зокрема, Вищий адміністративний суд у складі Верховного Суду в ухвалі від 11.11.2019 р. у справі № 9901/511/19 (адміністративне провадження № П/9901/511/19) наголошує на тому, що ані Законом України «Про Вищу раду правосуддя», ані Законом України «Про прокуратуру» не передбачено повноваження (право) Генерального прокурора або його заступника на оскарження рішення Вищої ради правосуддя про відмову в задоволенні клопотання про відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням останнього до кримінальної відповідальності [6]. Вказаний висновок наводиться і в постановках Великої Палати Верховного Суду як у зазначеній справі (постанова від 05.03.2020 р., провадження № 11-1233зai19), так і в інших справах (постанова від 28.01.2021 р. у справі № 9901/286/20, провадження № 11-312зai20) [7].

Вичерпне коло підстав для оскарження та скасування рішень Вищої ради правосуддя визначене ч. 1 ст. 65 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», яка до їх числа відносять: 1) склад Вищої ради правосуддя, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати; 2) рішення не підписано будь-ким із складу членів Вищої ради правосуддя, які брали участь у його ухваленні; 3) рішення не містить посилання на визначені законом підстави його ухвалення або мотиви, з яких Вища рада правосуддя дійшла відповідних висновків [3]. За наявності вказаних підстав суб'єкт оскарження вправі звернутися до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції

з позовною заявою про визнання протиправними і скасування рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя.

Суб'єктом оскарження рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду є суддя, щодо якого ухвалене одне з цих рішень. На це звертається увага Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду, який вказує, що рішення Вищої ради правосуддя про відмову в задоволенні клопотання заступника Генерального прокурора про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя не порушує прав та/чи законного інтересу Офісу Генерального прокурора, а має безпосередній вплив лише на правове становище судді (ухвала від 14.09.2020 р. у справі № 9901/286/20, адміністративне провадження № П/9901/286/20) [8]. Водночас, окремі судді Великої Палати Верховного Суду зазначають, що коло суб'єктів права на оскарження відповідного рішення Вищої ради правосуддя не може бути обмежено і звужено лише до особи, щодо якої розглядалося питання про застосування відсторонення від посади. Право на оскарження відмови у відстороненні від посади зберігається і за стороною обвинувачення, адже не можна виключати такої ситуації, що рішення Вищої ради правосуддя про відсторонення від посади чи відмову в такому відстороненні буде не підписано будь-ким зі складу членів Вищої ради правосуддя, які брали участь у його ухваленні. А це безумовна підстава для скасування рішення Вищої ради правосуддя відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 65 Закону України «Про Вищу раду правосуддя». Очевидно, що неналежно підписане рішення може бути оскаржене як суддею, щодо якого вирішувалося питання про відсторонення, так і стороною обвинувачення [9].

Оскарження рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, відповідно до ч. 3 ст. 35 і ч. 2 ст. 65 Закону України «Про вищу раду правосуддя», не зупиняє їх виконання [3].

Відповідно до п. п. 2 і 3 ч. 1 та ч. 4 ст. 266 КАС України, адміністративні справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження Верховним Судом у складі колегії Касаційного адміністративного суду не менше ніж з п'яти суддів із застосуванням правил, визначених ст. ст. 264 – 266 цього Кодексу [10]. За наслідками їх розгляду Верховний Суд може визнати протиправним і скасувати рішення Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя. Судове рішення Верховного Суду у таких справах набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги судове рішення Верховного Суду, якщо його не скасовано, набирає законної сили після набрання законної сили рішенням Великої Палати Верховного Суду за наслідками апеляційного перегляду (ч. ч. 5 і 6 ст. 266 КАС України) [10].

Апеляційна скарга на зазначені рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду подається протягом тридцяти днів, на ухвалу суду (зокрема, про закриття провадження у справі за позо-

вом про визнання протиправним та скасування рішення) – протягом п'ятнадцяти днів з дня його (її) проголошення, а у разі оголошення в судовому засіданні лише вступної та резолютивної частини рішення (ухвали) суду або розгляду справи в порядку письмового провадження зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення (ч. 1 ст. 295 КАС України) [10]. Суб'єктами апеляційного оскарження таких рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду є сторони – суддя, який звертався з позовною заявою про визнання протиправним і скасування рішення Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя, та Вища рада правосуддя.

Апеляційний перегляд рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за результатами розгляду та вирішення вказаних позовних заяв, з урахуванням ч. 5 ст. 266 КАС України, здійснюється Великою Палатою Верховного Суду [10]. Голова Верховного Суду, відповідно до ч. 1 ст. 35 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», не може брати участі у перегляді Верховним Судом рішень Вищої ради правосуддя. Такий підхід законодавця ґрунтується на нормі ч. 1 ст. 5 зазначеного Закону, відповідно до якої Голова Верховного Суду за посадою входить до складу Вищої ради правосуддя [3].

Висновки. Механізм застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності характеризується притаманними йому: 1) початковим моментом, з настанням якого уможливується застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження: він підлягає застосуванню після повідомлення судді про підозру в порядку, встановленому ст. 481 КПК України; 2) суб'єктом ухвалення рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, яким є Вища рада правосуддя; 3) підставою ухвалення рішення про застосування зазначеного заходу забезпечення кримінального провадження, яким є вмотивоване клопотання Генерального прокурора або його заступника, а стосовно судді Вищого антикорупційного суду – вмотивоване клопотання Генерального прокурора або виконувача обов'язків Генерального прокурора; 4) порядком застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, який включає в себе: а) ініціювання вирішення питання про його застосування вказаними суб'єктами шляхом заявлення клопотання; б) розгляд і вирішення клопотання Вищою радою правосуддя, що здійснюються невідкладно, але не пізніше семи днів з дня надходження клопотання; в) оскарження рішення Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду та рішень останнього до Великої Палати Верховного Суду.

Проведене дослідження не вичерпує проблематику застосування вказаного заходу забезпечення кримінального провадження, яка в подальшому підлягає дослідженню за такими напрямками: 1) розкриття порядку продовження строку тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності; 2) визначення

підстав припинення тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
3. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.
4. Регламент Вищої ради правосуддя, затверджений рішенням Вищої ради правосуддя від 24.01.2017 р. № 52/0/15-17. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr52_910-17.
5. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.10.2018 р. у справі № 9901/514/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77459323>.
6. Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 11.11.2019 р. у справі № 9901/511/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85575074>.
7. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 28.01.2021 р. у справі № 9901/286/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94666777>.
8. Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 14.09.2020 р. у справі № 9901/286/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91571624>.
9. Окрема думка суддів Великої Палати Верховного Суду Н.О. Антонюк, В.В. Пророка у справі № 9901/511/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89180577>.
10. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

А н о т а ц і я

Ковальчук С. О. Механізм застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності. – Стаття.

Стаття присвячена розкриттю на основі норм КПК України, інших законів і підзаконних нормативно-правових актів механізму застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності. Визначено й охарактеризовано особливості механізму застосування зазначеного заходу забезпечення кримінального провадження, порівняно із загальним порядком відсторонення від посади, визначеним ст. 154 КПК України. Обґрунтовано, що механізм застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності характеризується притаманними йому: 1) початковим моментом, з настанням якого уможлиблюється застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження: він підлягає застосуванню після повідомлення судді про підозру в порядку, встановленому ст. 481 КПК України; 2) суб'єктом ухвалення рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, яким є Вища рада правосуддя; 3) підставою ухвалення рішення про застосування зазначеного заходу забезпечення кримінального провадження, яким є вмотивоване клопотання Генерального прокурора або його заступника, а стосовно судді Вишого антикорупційного суду – вмотивоване клопотання Генерального прокурора або виконувача обов'язків Генерального прокурора; 4) порядком застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, який включає в себе: а) ініціювання вирішення питання про його застосування вказаними суб'єктами шляхом заявлення клопотання, що повинно відповідати вимогам до змісту клопотання про відсторонення від посади, визначеним ч. 2 ст. 155 КПК України, бути вмотивованим і містити додатки, передбачені зазначеною нормою; б) розгляд і вирішення клопотання Вищою радою правосуддя, що здійснюється невідкладно, але не пізніше семи днів з дня надходження клопотання; в) оскарження рішення Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду та рішення останнього до Великої Палати Верховного Суду.

Ключові слова: заходи забезпечення кримінального провадження, тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, Вища рада правосуддя, відсторонення від посади.

S u m m a r y

***Kovalchuk S. O. The mechanism of application of temporary removal of a judge from the administration of justice in connection with criminal prosecution.* – Article.**

The article is devoted to the disclosure on the basis of the norms of the CPC of Ukraine, other laws and bylaws of the mechanism of application of temporary removal of a judge from the administration of justice in connection with criminal prosecution. The peculiarities of the mechanism of application of this measure to ensure of criminal proceedings, in comparison with the general order of removal established by Art. 154 of the CPC of Ukraine, are defined and described. It is substantiated that the mechanism of application of temporary removal of a judge from administration of justice in connection with criminal prosecution is characterized by its inherent: 1) the initial moment, with the onset of which it is possible to apply this measure to ensure of criminal proceedings: it is to be applied after notification of suspicion to a judge in order, established by Art. 481 of the CPC of Ukraine; 2) the subject of the decision on temporary removal of a judge from the administration of justice, which is the High Council of Justice; 3) the grounds for deciding on the application of this measure to ensure of criminal proceedings, which is a motivated petition of the Prosecutor General or his deputy, and in respect of a judge of the Supreme Anti-Corruption Court – a motivated petition of the Prosecutor General or Acting Prosecutor General; 4) the procedure for applying the temporary removal of a judge from the administration of justice, which includes: a) initiating the resolution of the issue of its application by the specified subjects by submitting a petition, which must meet the requirements for the content of the petition for removal established by part 2 of Art. 154 of the CPC of Ukraine, to be motivated and contain the appendices provided by this norm; b) consideration and resolution of the petition by the High Council of Justice, which carried out immediately, but not later than seven days from the date of receipt of the petition; c) appeal against the decision of the High Council of Justice on the temporary removal of a judge from the administration of justice to the Administrative Court of Cassation within the Supreme Court and its decisions to the Grand Chamber of the Supreme Court.

Key words: measures to ensure criminal proceedings, temporary removal of a judge from the administration of justice, petition for temporary removal of a judge from the administration of justice, the High Council of Justice, removal.